

O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING AHAMIYATI

Axmedova Nasibaxon Xasanovna

Farg’ona davlat universiteti

Abstract: This article discusses the role of small business and private entrepreneurship in our economy today.

Key words: Economy, small business, reform, entrepreneurship, mechanism.

Mamlakatimizda mustaqillik e’lon qilinganidan buyon kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni har tomonlama rivojlantirish borasida keng ko’lamli islohotlar va choratadbirlar amalga oshirilmoqda. Kichik biznesning ijtimoiy ahamiyati kichik mulkdorlar guruhi - kichik korxonalar egalari va ularning xodimlarining ommaviyligi bilan belgilanadi, ularning umumiy soni O'zbekiston iqtisodiyotining eng muhim sifat belgilaridan biridir. Aynan shu faol aholi toifasi tez o'zgarib borayotgan bozor talablari asosida turli xil mahsulot va xizmatlar ishlab chiqaradigan iste'molchilarning asosiy qismiga xizmat ko'rsatadi. O'zbekistonda kichik biznesning rivojlanishi o'z farovonligi va munosib turmush darajasini mustaqil ta'minlovchi kichik mulkdorlarning keng qatlamini bosqichma-bosqich shakllantirishga xizmat qilmoqda, bu esa ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarning asosi hisoblanadi. Kichik biznes sektori yangi ish o'rinlarini yaratishga qodir, shuning uchun ham O'zbekiston uchun juda muhim bo'lgan ishsizlik darajasini pasaytirishni ta'minlaydi. Ish o'rinlari tashkil etish va aholi bandligini ta'minlash bo'yicha hududiy dasturlarning amalga oshirilishi natijasida 2022-yilda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasida 480 mingdan ortiq yangi ish o'zni yaratildi. Hozirgi vaqtda iqtisodiyotning ushbu tarmog'ida band bo'lgan jami aholining 76,5 foizdan ortig'i mehnat qilmoqda, 2016-yilda bu ko'rsatkich 49,7 foizni tashkil etgan. Kichik biznesning jadal rivojlanishi o'zgarishlarga turtki bo'lmoqda ijtimoiy

psixologiya va aholining asosiy qismining hayotiy ko'rsatmalari ijtimoiy qaramlikning yagona muqobilidir. Kichik biznesning O'zbekistonning iqtisodiy hayotidagi ahamiyati shundan iboratki, korxonalarning mutlaq ko'pchiligi iqtisodiyotning ushbu tarmog'ida faoliyat yuritadi, iqtisodiy faol aholining asosiy qismi esa unda to'plangan. Kichik biznes sektori eng jadal rivojlanayotgan yangi turdagi mahsulotlar va iqtisodiy bo'shliqlar bo'lib, yirik korxonalar uchun nomaqbul bo'lgan tarmoqlarda rivojlanadi va hokazo. Bu tarmoqning yana bir o'ziga xos xususiyati faol innovatsion faoliyat bo'lib, u O'zbekiston iqtisodiyotining barcha tarmoqlarida iqtisodiyotning turli tarmoqlarini jadal rivojlantirishga xizmat qiladi. Kichik biznesning bozor kon'yunkturasining o'zgaruvchanligiga o'ziga xos moslashuvi mamlakatdagi makroiqtisodiy jarayonlarni barqarorlashtirishga yordam beradi. Tahlil shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonda ushbu tarmoq ma'lum rentabellik, yuqori mehnat texnologiyalarni joriy moslashuvchanlik va baland zichligi, yangi tashkil etishdagi qiyinchiliklar, o'z resurslarining cheklanganligi va raqobatdagi xavfning ortishi bilan ajralib turadi. Bizning fikrimizcha, huquqiy normalarning aniq buzilishi yoki lozim darajada bajarilmaganligi uchun jazo choralarini nazarda tutuvchi muayyan tizimni yaratish maqsadga muvofiqdir. Kichik biznesda qonun hujjatlari ijrosini nazorat qilish alohida o'rin tutadi, iqtisodiy islohotlar esa to'laonli huquqiy makonga tayanishi kerak. Shu bilan birga, har bir kishi sud va hakamlik organlari oldida mutlaqo teng bo'lishi kerak. O'zbekistonda tadbirkorlikni ustuvor rivojlantirish bo'yicha tarmoq va hududiy dasturlar ishlab chiqilib, ular muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. Shunga ko'ra, kichik va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha barcha dasturlarimiz mamlakatimizda mavjud salohiyat – real sektor, akademik va ishlab chiqarish ilmi, qurilish kompleksi va xizmat ko'rsatish sohasi bilan yanada qat'iyroq bog'lanishi kerak. Yangi qulay investitsiya muhitini yaratishning muhim omili xalqaro tajriba va standartlarga javob beradigan me'yoriy-huquqiy bazadir. Ko'pgina tadbirkorlarimiz investitsiyalarga davlat yoki chet ellik xayriyachining beg'araz sovg'asi sifatida emas, balki o'z munosabatini qayta ko'rib chiqishlari kerak: bu kapital ishlab chiqilishi va foyda bilan qaytarilishi kerak. Investitsiyalarsiz bozor koordinatalari tizimida eng ilg'or hisoblangan

kichik korxonalarning ishonchli ishlashi mumkin emas. Bugungi kunda xususiy tadbirkorlikni rag'batlantirishning asosiy omillaridan biri bu imtiyozlarni kengaytirishdir ushbu sohada kreditlash. Respublika tijorat banklari 2022-yilda O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlariga 9 trillion so'mdan ortiq yoki o'tgan yilga nisbatan 1,3 baravar ko'p kreditlar, jumladan, mikrocreditlar ajratildi. 39 foizga o'sish bilan qariyb 2 trillion so'mni tashkil etdi. Keyingi besh yilda kichik biznesni kreditlash hajmi qariyb 5 barobar oshdi. Shunga qaramay, mamlakatimizda kichik biznesni rivojlantirish ko'lami sanoatlashgan mamlakatlar bilan solishtirganda ancha past bo'lsada, mamlakatimiz kichik biznesining rivojlanish istiqbollari katta. Bu boshqacha bo'lishi mumkin emas, chunki O'zbekiston mohiyatan bor-yo'g'i 31 yil avval bozor o'zgarishlari yo'liga o'tgan edi. Kichik biznes korxonalari bozor iqtisodiyotining yetakchi tarmog'i sifatida iqtisodiy o'sish sur'atlarini, yalpi milliy mahsulot tarkibi va sifatini belgilab beradi, buning natijasida rivojlangan mamlakatlarning mutlaq ko'pchiligi kichik biznes faoliyatini to'liq rag'batlantiradi. Bu fakt kichik biznes ijtimoiy zarur mehnatni tashkil etishning yangi shakli sifatida mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy manfaatlariga javob berishini tasdiqlaydi. Bu faoliyat butun mamlakat iqtisodiyoti uchun ham, har bir fuqaro uchun ham birdek foydalidir. Kichik korxonalar ijtimoiy ishlab chiqarish jarayoniga qo'shimcha mehnatni kiritadi, bu esa yangi qadriyatlarni yaratadi, milliy daromad va milliy boylikni oshiradi. Mamlakatimiz mustaqil rivojlanishining eng muhim ustuvor yo'nalishi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish va qo'llab-quvvatlash bo'ldi. Kichik biznes yangi davlatning shakllanishi davomida ta'minlashning muhim omiliga aylandi bandlik va aholining barqaror daromad manbai.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Akramjonovna O. S. SAKKIZ NUQTALI SKRIPUN HYLOTRUPES BAJULUS LINNAEUS, 1758) QO'NG'IZIGA DOIR MA'LUMOTLAR //PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION. – 2022. – T. 1. – №. 7.

2. Akramjonovna O. S. et al. KUNGABOQAR UZUNMO‘YLOV QO‘NG‘IZI AGATHANTHIA DAHLI (RICHT.) NING BIOEKOLOGIK VA ZARAR KELTIRISH XUSUSIYATLARI //IJODKOR O‘QITUVCHI. – 2023. – T. 3. – №. 27. – C. 46-50.
3. Akramjonovna O. S. et al. KARAM ZARARKUNANDALARINING TUR TARKIBI //IJODKOR O‘QITUVCHI. – 2022. – T. 2. – №. 24. – C. 361-367.
4. Mirzahalilovich Y. M., Akramjonovna O. S. Use of species belonging to the Cossinellidae family and carnivorous beetles against pests //INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT, ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876. – 2022. – T. 16. – №. 10. – C. 89-99.
5. Akramjonovna O. S. COLORADO BEETLE (LEPTINOTARSA DECEMLINEATA SAY.) AND MEASURES TO CONTROL IT //Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research. – 2023. – T. 10. – №. 09. – C. 315-317.